

EGY ELFELEDETT MAGYAR DIPLOMATA: DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD

VIZI LÁSZLÓ TAMÁS¹

Összefoglalás:

Drasche-Lázár Alfréd nevét a közvélemény leginkább onnan ismerheti, hogy a magyar kormány megbízásából egyike volt a trianoni békediktátum magyar aláíróinak. Politikai, diplomáciai és közéleti szereplése azonban kevésbé vált publikussá. Drasche-Lázár Alfréd apai ágon sikeres flamand vállalkozók, anyai ágon erdélyi nemesi felmenőkkel rendelkezett. Innen a névegyesített Drasche-Lázár név. Az 1875. június 15-án született fiatalember katonai pályára készült, majd a miniszterelnökségen, a külügy- és pénzügyminisztériumban dolgozott. Az első világháború éveiben Tisza István miniszterelnöksége alatt a sajtóalbizottság vezetőjeként „főcenzorként” működött. Jelentős szerepet vállalt 1918/19-ben az önálló magyar külügyminisztérium megszervezésében. 1919 őszétől újra a külügyben teljesített szolgálatot, s a Külügyminisztérium adminisztratív vezetésével megbízott államtitkárként írta alá a trianoni békediktátumot. Drasche-Lázár Alfréd 1922-ben távozott a külügyi-diplomáciai szolgálatból. Ezt követően sikeres üzletemberként tevékenykedett és régi szenvedélyének, a szépirodalomnak hódolt. Szépiírói munkásságát novellák, regények tucatjai jelzik.

Kulcsszavak:

Drasche-Lázár Alfréd, trianoni békeszerződés, sajtóalbizottság, önálló magyar külügyminisztérium, külügyi-diplomáciai szolgálat.

Summary:

Alfred Drasche-Lázár's name may be well known for the public, as he was one of the signatories of the Treaty of Trianon on behalf of the Hungarian Government. His political, diplomatic and public appearances became less publicized. On paternal side Alfred Drasche-Lázár had successful Dutch entrepreneur, on mother side Transylvanian noble ancestries. Hence the combined name of Drasche-Lázár. The young man, born on the 15th June 1875, prepared for military career, he worked in the Prime Minister's Office, in the Ministry of Finance and in the Ministry of Foreign Affairs. In the First World War's years, under the presidency of Prime Minister István Tisza he worked as the leader of the press subcommittee as main censor. He played significant role in 1918/19, in organizing the independent Hungarian Ministry of Foreign Affairs. From autumn of 1919 he served again in the Ministry of Foreign Affairs, and he signed the Trianon Peace Treaty as the Administrative Secretary of State of the Ministry of Foreign Affairs. Alfred Drasche-Lázár left the foreign diplomatic service in 1922. Subsequently, he worked as a successful businessman, and indulging his old passion, the literature. Dozens of short stories and novels indicate his fine writing oeuvre.

Keywords:

Alfréd Drasche-Lázár, Trianon Peace Treaty, press subcommittee, independent Hungarian Ministry of Foreign Affairs, foreign diplomatic service.

Bevezetés

A magyar kormány nevében a trianoni békeszerződést 1920. június 4-én kézjegyükkel ellátó Dr. Benárd Ágost népjóléti és munkaügyi miniszter, valamint Drasche-Lázár Alfréd rendkívüli követ későbbi sorsa a történészek és a közvélemény érdeklődésének hiányában szinte teljesen az ismeretlenség homályába vész. A szomorú trianoni aktus kapcsán nevüket megemlítő munkák legtöbbször csak annyit jegyeznek meg róluk, hogy két jelentéktelen személyiség volt, akik hamarosan távoztak a magyar politikai és közéletből. Álljon itt ennek igazolására néhány példa:

---

¹ Főiskolai tanár, oktatási rektorhelyettes, főtitkár. Kodolányi János Főiskola. ivizi@kodolanyi.hu.

„A békeszerződés, amelyet két jelentéktelen (és a közéletből csakhamar eltűnő) magyar politikus írt alá, végül is a világtörténelem egyik leginkább kíméletlen államközi szerződése lett...”²

„1920. június 4-én Magyarország aláírta a trianoni békeszerződést, magyar részről két fajsúlytalan politikus látta el kézjeggyével az okmányt, akik a továbbiakban nem kívántak közéleti szerepet vállalni.”³

„Az okmány aláírására... olyan személyeket kellett találni, akik készek voltak politikai pályájuktól búcsút venni, illetve hosszabb időre háttérbe vonulni. Erre az önfeláldozó szerepre Benárd Ágoston keresztényszocialista politikus, népjóléti miniszter és Drasche-Lázár Alfréd diplomata vállalkozott.”⁴

„Az okmányt magyar részről Benárd Ágoston népjóléti miniszter és Drasche-Lázár Alfréd követ látták el kézjeggyükkel – két olyan személyiség, akik nem kívántak tovább a közéletben szerepelni.”⁵

„A választás végül két olyan személyre esett, akik nem bánták, ha vissza kell vonulniuk a politika élvonalából: Benárd Ágoston népjóléti és munkaügyi miniszterre, valamint Drasche-Lázár Alfréd diplomatára.”⁶

Ezt, a magyar történészek által kialakított, és már-már közhelyszerűvé rögzült álláspontot vette át aztán a hazai közgondolkodás mellett a külföldi szakirodalom is. Az utóbbira kiváló példa a magyar történelem avatott ismerőjeként számon tartott brit történész, Bryan Cartledge 2009-ben Londonban,⁷ majd ugyanebben az évben Budapesten is megjelent munkája. Cartledge szerint „Két olyan emberre bízták az aláírás szomorú aktusát, akik – mivel nem élt bennük további politikai becsvágy – hajlandóak voltak vállalni az ezzel járó bélyeget: a népjóléti és munkaügyi miniszterre, Benárd Ágostonra, és egy hivatásos diplomatára, Drasche-Lázár Alfrédra.”⁸

Minden bizonnyal ezzel magyarázható, hogy a trianoni békeszerződést aláíró személyek mindeddig kívül estek a történészi érdeklődésen, s őket legtöbbször csak a 20. századi magyar történelem olyan periférikus, epizódyszerű mellékszereplőinek tartják, akiknek az életével, politikai, közéleti szereplésével nem is érdemes foglalkozni. Benárd Ágostról és Drasche-Lázár Alfrédéről éppen ezért mindössze csak néhány tanulmány jelent meg.⁹ Nagyobb, a teljesség igényével készült életrajzi munka mindez ideig nem készült róluk.

---

² Pomogáts Béla: Nyolc évtized Trianon. <http://www.kortaronline.hu/0005/pomogats.htm> (a letöltés dátuma: 2013. május).

³ Györi Szabó Róbert: Magyarország 20. századi külpolitikája. Felsőoktatási jegyzet. Mirabal Oktatási és Szolgáltató Bt. Budapest, 2010. 35.

⁴ Romsics Ignác: A trianoni békeszerződés napján. <http://www.hunsor.se/trianon/tromsics.htm> (a letöltés dátuma: 2013. május).

⁵ Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Osiris Kiadó. Budapest, 2000. 145.

⁶ Romsics Ignác: A trianoni békeszerződés. Osiris Kiadó. Budapest, 2005. 180.

⁷ Cartledge, Bryan: The peace conferences of 1919-1923 and their aftermath Mihály Károlyi & István Bethlen. Haus Publishing Ltd, 2009.

⁸ Cartledge, Bryan: Trianon egy angol szemével. Officina '96 Kiadó, Budapest, 2009. 122.

⁹ Drasche-Lázár Alfrédéről lásd: Kovács Lajos: Megkésve (és) fejtésre ítélve. Drasche-Lázár Alfréd, a romantika megcsalt unokája. In: Új Forrás. 1992/2. szám. (a továbbiakban Kovács 1992) Kovács Lajos: A miniszter író (Dorog szülötte: Drasche-Lázár Alfréd) In: Dorogi Füzetek 20. 1999. (a továbbiakban Kovács Lajos 1999) Benárd Ágostról lásd: Vizi László Tamás: A trianoni diktátum aláírója: a miniszter Benárd Ágoston. In: Közép-Európai Közlemények. Történészek, geográfusok és regionalisták folyóirata. III. évf. 3. sz. 2010/3. No. 10. Főszerkesztő: Dr. Gulyás László. 67-79.; Vizi László Tamás: Ki legyen az aláíró? Vita a minisztertanácsban a trianoni békediktátum aláíróinak személyéről. In: Közép-Európai Közlemények. Történészek, geográfusok és regionalisták folyóirata. III. évf. 4. sz. 2010/4. No. 11. Főszerkesztő: Dr. Gulyás László. (a továbbiakban Vizi 2010/4.) 109–132.; Vizi László Tamás: A Magyar Távirati Iroda közleménye Benárd Ágost nyugalmazott miniszter népbíróági ítéletéről (1948. október 7.) In: Közép-Európai Közlemények. Történészek, geográfusok és

A kérdés persze az, hogy valóságos és helytállóak-e azok a megállapítások, amelyek szerint a trianoni aláírók politikailag valóban súlytalanok, és a politikából, valamint a közéletből ténylegesen távozni szándékozó személyek voltak-e? A válasz, mint ahogyan az ilyenkor lenni szokott, sokkal árnyaltabb annál, minthogy kategorikus igennel, vagy nemmel lehessen rájuk feleletet adni. Jelen tanulmány Drasche-Lázár Alfréd politikai, közéleti pályafutásának bemutatásával kíván ehhez adalékokat szolgáltatni.

A flamand és erdélyi ősök

Drasche-Lázár Alfréd 1875. június 15-én született Dorogon.¹⁰ Az eredetileg Alfredus (Arthur, Béla) névre keresztelt gyermek apai részről a 18. századtól egyre sikeresebb vállalkozásokat folytató, és családi, rokoni kapcsolatok révén mind vagyonosabbá váló flamand származású Drasche család leszármazottja volt. Jövedelmük nagy részét a 19. század első felétől, mint az Esztergom és Dorog környéki kőszénbányák bérlői realizálták, majd a családi vagyon megalapítójának számító Drasche Henrik – nem mellékesen a kis Alfréd keresztapja – által létrehozott Kőszénbánya- és Téglagyári Társulat részvénytársaság bevételei biztosították. Az édesapa, Drasche Arthur földmérőként dolgozott a családi vállalkozásban, aki az erdélyi nemesi felmenőkkel büszkélkedő Lázár Jakabnak, a selmeci Erdészeti Akadémia tanárának a lányát, Lázár Ilonát vette feleségül. Innen az uralkodó által engedélyezett, thordai előnévvel ellátott névegyesített kettős név: Drasche-Lázár.¹¹

A katonai, majd polgári tanulmányok. A hivatali karrier kezdete és csúcsa

Drasche-Lázár Alfréd tanulmányait a bécsi Collegium Theresianumban kezdte, s eredetileg katonai pályára készült. Huszártiszti karrierjét a II. Vilmos német császár és porosz király nevét viselő cs. és kir. 7. huszárezredben kezdte, ahol hamarosan kitünt fizikai és szellemi képességeivel. Felettese ezért hadi akadémiára küldték, de egy baleset kettőtörte katonai karrierjét. Ezért 1897-ben, mindössze 22 évesen kérvényeznie kellett nyugdíjaztatását.¹²

Ezt követően Budapesten, majd Bécsben jogot tanult, s 1901-ben a miniszterelnökségen helyezkedett el fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóként.¹³ Kiváló nyelvtudása – németül, angolul, franciául és olaszul kiválóan beszélt – szinte predesztinálta arra, hogy diplomáciai szolgálatba lépjen. 1904-ben már a külügyminisztériumban dolgozott, ahol a sikeres diplomata vizsga letétele után véglegesítették.¹⁴ A háború kitöréséig 1907-1908-ban, mint miniszteri segédtitkár szolgált még a Magyar Királyi Pénzügyminisztérium

---

regionalisták folyóirata. V. évf. 2. szám. 2012/2. No. 17. Főszerkesztő: Dr. Gulyás László. 42–55.; Rainer Pál: A przeworski vasúti hídtól a trianoni palotáig, Trianontól Veszprémig: dr. vitéz szilvágyi Benárd Ágost veszprémi kapcsolatai. In: Veszprémi Szemle, 20. 2011. 1. szám, 10–25.; Németh György: Ki volt Benárd Ágoston, a trianoni békeszerződés magyar aláírója? Magyar Nemzet Online, 2008. június 7. <http://jegyzettfuzet.blogspot.com/2009/11/ki-volt-benard-agoston-trianoni.html>.

¹⁰ Kovács Lajos (1992) http://www.jamk.hu/ujforras/9902_16.htm (a letöltés dátuma: 2013. május).

¹¹ Uo.; Kovács Lajos (1999) 7–11.

¹² Uo.; Kovács Lajos (1999) 12.

¹³ Székely Vera: A központi államigazgatás tisztségviselői a dualizmus korában 2. rész: M. Kir. Miniszterelnökség: A Király Személye Körüli M. Kir. Minisztérium: M. Kir. Belügyminisztérium. Forrástudományi segédletek 1. Budapest, 1980. 14.

¹⁴ Kovács Lajos (1999) 12.

Elnöki osztályán.¹⁵ 1908 januárjában „a pénzügyi igazgatás körében teljesített buzgó szolgálatai elismerésül a koronás arany érdemkereszt”-re terjesztette fel a pénzügyi tárca vezetését is ellátó Wekerle Sándor miniszterelnök.¹⁶ 1909-ben Drasche-Lázár Alfréd visszatért a miniszterelnökségre. Tehetsége révén páratlan gyorsasággal emelkedett a hivatali ranglétrán. Miniszteri segédtitkári címmel- és jelleggel felruházott fogalmazóból (1909) csakhamar miniszteri segédtitkár (1910) majd miniszteri titkári címmel- és jelleggel felruházott segédtitkár (1911) lett. 1912-ben már miniszteri titkár volt, 1913-ban pedig miniszteri osztálytanácsosi, majd miniszteri tanácsosi kinevezést kapott.¹⁷

1910-ben tagja lett a Párizsban megrendezett „a munkanélküliség tárgyában tartandó” kongresszus delegátusának¹⁸ és 1913-ban a kormány hozzájárulását követően a Fonciére Pesti Biztosító Intézet választmányának.¹⁹ Előbbi megbízás egyértelműen diplomáciai jellegű volt, míg utóbbi üzletei, ami már ekkor jelezte Drasche-Lázár Alfréd más irányú érdeklődését is.

Drasche-Lázár Alfréd hivatali karrierjének csúcsára az első világháború éveiben jutott el. 1914 és 1917 között miniszteri tanácsosi címmel- és jelleggel felruházott osztálytanácsosként, majd 1918-tól miniszteri tanácsosként vezette a Miniszterelnökség I. Elnöki osztályát.²⁰ 1915 és 1917 között pedig a miniszterelnöki IV. (sajtó) osztályát is irányította. Ő képviselte a Miniszterelnökséget a sajtóellenőrzést is ellátó Hadi Felügyelő Bizottságban²¹ (Hadfelügyeleti Bizottság, Hadfelügyeleti Hivatal). Drasche-Lázár egészen 1917 tavaszáig, Tisza István lemondásáig vezette és irányította a Hadi Felügyelő Bizottság részeként működő és a teljes magyarországi sajtót ellenőrző és a kiadást szabályozó Sajtóalbizottságot.²² Ebben a minőségében tehát valóságos országos „főcenzorként” működött. Megjegyzendő tény, hogy ezt a tevékenységét „páratlan hozzáértéssel és olyan tapintattal végezte”,²³ hogy arról nemcsak a kormánypárti, hanem még az ellenzéki sajtó is elismeréssel szólt.²⁴ Álljon itt erre két példa. Az első a heti rendszerességgel megjelenő Nagyszebeni Újság 1915. augusztusi számának 2. oldaláról, mely még akkor is informatív értékkel bír Drasche-Lázár Alfréd sajtóirányítási munkásságára nézve, ha a forráskritika szempontjait figyelembe véve joggal feltételezhető, hogy a szerző nem fukarkodott a hatalom felé tett kötelező fordulatokkal és nyilvánvaló szervilizmussal: „A miniszterelnökségi sajtóiroda ezer táviratot küldött lapunknak! Ezer távirat egy év alatt. Százezer igaz szó a közönséghez, amelynek ma kétségtelenül az újság az éltető eleme, a kenyere és vigasztalása. Ez az ezer távirat őszinte hódolatra készítet bennünket is a hivatása magaslatán álló Miniszterelnöki Sajtóirodával szemben, amely a mai éra alatt, amióta a minden hivatásos újságíró szemében nagyrabecsült Drasche Lázár Alfréd áll az élen, igazán azzá vált, ami a lényege: a magyar sajtó irányítójává, a vidéki hivatalos újságírás irányítójává.”²⁵ A másik vélemény írója Krúdy Gyula, aki a Magyarország 1917. január 17-i számában így vélekedett

---

¹⁵ Székely Vera: A központi államigazgatás tisztségviselői a dualizmus korában 3. rész: Magyar Királyi Pénzügyminisztérium. Forrástudományi segédletek 1. Budapest, 1985. 46., 50.

¹⁶ MOL K 27 (1908. 01. 07.) 12R/17.

¹⁷ MOL K 27 (1910. 03. 18.) 26R/39.; MOL K 27 (1910. 03. 18.) 27R/39.; MOL K 27 (1912. 04. 11.) 56R/59.; MOL K 27. (1913. 11. 28.) 4R/172.; MOL K 27. (1917. 04. 16.) 4R/66.; Székely (1980) 11-12.

¹⁸ MOL K 27 (1910. 07. 29.) 80R/87.

¹⁹ MOL K 27 (1913. 05-06.) 15R/160.

²⁰ Székely Vera (1980) 10-14., 90.; Kovács Lajos (1992).

²¹ Magyarország az első világháborúban. Főszerk. Szijj Jolán. Szerk. Ravasz István. PETIT REAL Könyvkiadó, Budapest, 2000. 225–226.

²² Uo. 604–605.

²³ Kovács Lajos (1992).

²⁴ Szabó Dániel: A nemzeti áldozatkészség szobra (Avagy fából vaskatona) Kultuszok és kultuszhelyek. Budapesti Negyed 3. (1994. tavasz) 73.; Kovács Lajos (1992).

²⁵ Szabó Dániel (1994) 73.

Drasche-Lázár sajtóirányító szerepéről: „... e példátlan elfoglaltságában, országos gondokban... az ellenzéki sajtóval való örökös küzdelemben... soha egy szempillantásra sem árulta el, hogy fáradt, ideges, vagy türelmetlen... Előkelő szolgálatkészséggel, a magyar úriférfi született nobilitáságával intézte nagyfontosságú teendőit.”²⁶

Drasche-Lázár számára a sajtóirányítás és a nyomdai kiadványok feletti kormányzati ellenőrzés igazán testhez álló feladatnak bizonyult. Mindig is nagy vonzódást érzett a szépirodalom iránt, kiváló kapcsolatokat ápolt szerkesztőkkel, kiadványvállalatok tulajdonosaival. Írói, irodalmi szárnypróbálgatásain is túl volt már ekkor. Az 1900-as évek elejétől, közepétől a fővárosi lapokban sorra jelentek meg tárcái, novellái, színművei, s még a háború előtt napvilágot látott első önálló kötete. Szépirodalmi munkásságát a háború alatt is folytatta, s a megszülető magyar filmipart szövegkönyvek írásával segítette.²⁷

Drasche-Lázár Alfréd, a Miniszterelnökség Elnöki osztályának vezetőjeként még egy fontos, lényeges és egyben politikai szempontból rendkívüli jelentőségű bizalmi feladatot is ellátott. Részt vett a kormány ülésein és 1917. május 8-ig ő vezette a minisztertanács jegyzőkönyveit.²⁸

Az első világháború alatti munkásságáért, a sajtóosztálynak közmegelegedésre történő vezetéséért e „rendkívüli munkakörben szerzett kiváló és buzgó érdemei elismerésül” a miniszterelnök Drasche-Lázár Alfrédot 1915-ben és 1917-ben is felterjesztette a Lipót-rend lovagkeresztjére.²⁹ 1917 nyarán Drasche-Lázár Alfrédot negyedmagával együtt a polgári hadi érdemkereszt II. osztályára is felterjesztette a kormányfő.³⁰

Drasche-Lázár Alfréd szerepe 1918-19-ben

Az 1918-as katonai összeomlás és az azt követő október végi politikai fordulat Drasche-Lázár Alfrédet is új helyzet elé állította. Az önálló magyar külügyminisztérium megszervezésével és adminisztratív vezetésével megbízott Harrer Ferencnek³¹ szüksége volt a kormányzati adminisztrációban jártas, diplomáciai vizsgával rendelkező, több nyelvet is magas szinten beszélő, fegyelmezett állami hivatalnokra. Drasche-Lázár tehát elhagyta a miniszterelnökséget, s az újonnan szerveződő magyar külügyminisztériumba került, ahol „Az önálló magyar külügyi igazgatásról” szóló, 1918. december 15-én kiadott 1918. évi V. néptörvény³² értelmében létrehozott öt főosztály közül Harrer az igazgatási főosztály megszervezését és vezetését bízta Drasche-Lázár Alfrédra.³³

---

²⁶ Krúdy véleményét idézi Kovács Lajos (1999) 13.

²⁷ Kovács Lajos (1992); Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei 17. „... Munkát, szellemet, észt” II.: Az iskolán kívüli népművelés Hajdú-Bihar megyében 1944-1956. Debrecen, 1981. 124.

²⁸ MOL K 27 (1917. 05. 08.) 82R/83.; Iványi Emma: Magyar minisztertanács jegyzőkönyvek az első világháború korából 1914–1918. Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 8. Budapest, 1960. 32.; Komjáthy Miklós: Protokolle des Gemeinsamen Ministerrates der Österreichisch-Ungarischen Monarchie (1914–1918) Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 10. Budapest, 1966. 135.; Komjáthy Miklós: Az osztrák-magyar monarchia közös minisztertanácsa (kormányzattörténeti és irattani vázlat) Budapest, 1966. 151.

²⁹ MOL K 27 (1915. 10. 19.) 4R/100.; MOL K 27 (1917. 05. 26.) 5R/69.

³⁰ MOL K 27 (1917. 08. 10.) 5R/131.; MOL K 27 (1917. 08. 10.) 6R/131.; MOL K 27 (1917. 08. 10.) 7R/131.

³¹ Bölöny József – Hubai László: Magyarország kormányai 1848-2004. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 90., 131., 214., 337.

³² Az önálló magyar külügyi igazgatásról szóló 1918. évi V. néptörvény 1918. december 13-án keletkezett, s december 15-én került kiadásra. <http://www.polhist.hu/regi/koztars/index.php?fkod=21&fid=2> (letöltési időpontja: 2011. augusztus).

³³ Harrer Ferenc: Egy magyar polgár élete. I. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest, 1968. 385.

Drasche-Lázár Alfréd 1919. március 21-ét követően is a külügyben maradt, s csak 1919. július 2-án távozott a külügyi szolgálathoz.³⁴ A kommün további napjait Balatonfüreden vészelte át.³⁵ A politikai helyzetet folyamatosan figyelte, barátaival és családtagjaival rendszeres kapcsolatot tartott,³⁶ aktív ellenforradalmi tevékenységet azonban bizonyíthatóan nem folytatott.

Az viszont tény és dokumentálható, hogy a néhány hónapos kényszerű távollét után 1919. szeptemberében már újra a Külügyminisztérium apparátusában találjuk Drasche-Lázár Alfrédet. 1919. szeptember 5-én, mint a Külügyminisztérium vezetésével megbízott államtitkár adott ki rendeletet igazoló fegyelmi bizottság felállításáról.³⁷ Minden bizonnyal közreműködött a kommün alatt szerepet vállaló magasabb állású, s ezért eltávolítandó tisztviselőkről készített lista összeállításában. Az ennek alapján készített javaslatot aztán Teleki Pál külügyminiszter 1920. július 30-án terjesztette fel Horthy Miklós kormányzóhoz.³⁸

Amikor tehát 1920 májusában végleg eldőlt, hogy a magyar kormány a nemzetközi nyomásnak engedve aláírja az első világháborút lezáró békeszerződést, s ezt Teleki Pál külügyminiszter nem vállalhatja,³⁹ kézenfekvő megoldásnak tűnt, hogy azt helyette a Külügyminisztérium adminisztratív vezetésével megbízott államtitkárnak, a fegyelmezett állami tisztviselő hírében álló Drasche-Lázár Alfrédnak kell megtennie.

Drasche-Lázár Alfréd, a trianoni békediktátum egyik aláírója

A Simonyi-Semadam-kormány legnagyobb politikai tehertételét 1920. május-június fordulóján kétségtelenül a békeszerződés aláírása jelentette. A kormányuléseken lezajló éles, személyeskedésektől sem mentes politikai vita eredményeként a minisztertanács a kormányzó egyetértésével végül Drasche-Lázár Alfréd és Benárd Ágost kiutazása mellett határozott. Drasche-Lázár neve, mint lehetséges aláíró, először az 1920. május 27-i minisztertanácson, magától a miniszterelnöktől hangzott el először.⁴⁰ Teleki Pál külügyminiszter ezt másnapi, május 28-i hozzászólásában azzal egészítette ki, „hogy biztos értesülése van, hogy [Drasche-Lázár Alfréd – VLT] hajlandó kimenni Párizsba a békét aláírni.”⁴¹ Telekinnek ezt a kormányülésen elhangzott bejelentését minden bizonnyal megelőzte egy Drasche-Lázárral folytatott személyes megbeszélés, ahol a külügyminiszter egyszerűen meggyőzhette, de akár utasíthatta is helyettesét arról, hogy mint a Külügyminisztérium adminisztratív vezetésével megbízott államtitkárnak ezt a feladatot – amennyiben a minisztertanács így dönt – hivatali beosztásánál fogva vállalnia kell. Drasche-Lázár Alfréd tehát nem önként vállalta ezt a hálátlan feladatot, hanem a Külügyminisztériumban betöltött hivatali pozíciójánál fogva, fegyelmezett állami tisztviselőként tudomásul vette és végrehajtotta a minisztertanács által hozott személyi döntést.

---

³⁴ Pritz Pál: A magyar külügyminisztérium története a húszas évek első felében. In: Összehasonlító jogtörténet. Bolgár Elek-Emlékkönyv. Szerkesztette: Horváth Pál és Révész T. Mihály. Bp. 1983. 199.

³⁵ Kovács Lajos: A miniszter író (Dorog szülőtte: Drasche-Lázár Alfréd). Dorogi Füzetek 20. 1999. 13-14.

³⁶ Uo. 13-14.

³⁷ Nagy Ferenc - G. Vass István: Iratok a magyar külügyi szolgálat történetéhez, 1918-1945. Az iratokat válogatta, szerkesztette és jegyzetekkel ellátta: Pritz Pál. Budapest, 1994. 528 p. In: Levéltári Közlemények, 67. 1996/1-2. szám. 170.

³⁸ Uo. 170.

³⁹ Vizi 2010/4. 114-121.

⁴⁰ MOL K 27 (1920. 05. 27.) 27R/55.; Vizi 2010/4. 117.

⁴¹ MOL K 27 (1920. 05. 28.) 8R/26.; Vizi 2010/4. 120.

Drasche-Lázár Alfréd diplomáciai tevékenységének mérlege

Végigtekintve Drasche-Lázár Alfréd mintegy húsz éves, a kormányzati munka különböző területein végzett felelősségteljes tevékenységén, az általa betöltött politikai pozíciókon, megállapítható, hogy Drasche-Lázár Alfréd egyáltalán nem tekinthető a korszak politikai mellékszereplőjének. Ha nem is tartozott a magyar politika közvetlen élvonalába, az első világháború alatt a miniszterelnökség miniszteri tanácsosaként, a sajtóosztály vezetőjeként politikai kulcspozíciót foglalt el. Majd pedig a háborút követően az önálló magyar külügyi szervezet megteremtésében aktív szerepet játszó szürke eminenciásként fontos háttérszereplőnek volt tekinthető, aki a hivatali ranglétrán mai értelmezés szerint egészen a külügyi államtitkári (külügyminiszter helyettesi) pozícióig jutott.

Nem érdektelen megjegyezni itt azt a tény, hogy Drasche-Lázár Alfrédet a trianoni békediktátum aláírásért – eltekintve néhány laikusnak számító megjegyzéstől – a későbbiekben semmilyen vád, vagy elítélő bírálat nem érte. Benárd Ágost kapcsán már más volt a helyzet. A politikai támadások folyamatos kereszttüzeiben álló Benárdot politikai ellenfelei – elsősorban a szociáldemokraták, de még a legitimisták is – időről-időre megpróbálták az aláírás tényével kompromittálni, illetve politikailag ellehetetleníteni. Benárd ezeket a támadásokat minden esetben sikeresen visszaverte. Nemzetgyűlési, majd országgyűlési képviselőként az országházban, szükség esetén a sajtóban, s ha úgy alakult a bírósági tárgyalóteremben.

Egy másfajta karrier

Drasche-Lázár Alfréd 1922-ig maradt a Külügyminisztérium kötelékében. Nem ő volt azonban az egyetlen diplomata, aki ekkor távozott a tárcától. Az 1920-as évek elejének pénzügyi-gazdasági nehézségei ugyanis rákényszerítették a kormányt a költségvetési megszorításokra. A trianoni méretekre zsugorodott ország nem volt képes fenntartani a Monarchiától örökölt nagy létszámú államapparátust, ami hamarosan az állami adminisztráció jelentős mértékű és egyben szükségszerű létszámleépítéséhez vezetett.

A közsolgálati tisztviselők és egyéb alkalmazottak (nyugdíjasok, özvegyek és szülőtlén árvák) anyagi helyzetének javítása, valamint egyes állami bevételek fokozása tárgyában megszületett 1922. évi VI. törvénycikk⁴² 3. §-a értelmében megalakultak azok a tárcaközi bizottságok, amelyek többek között a minisztériumokban és háttérintézményeikben felmérték a nyugdíjazható köztisztviselők körét. Mindez, ha nem is a többi minisztériumban tapasztalható nagyságrendben, de megkezdődött a Külügyminisztériumban is. Az ekkor 47 esztendő Drasche-Lázár Alfréd joggal gondolhatta, hogy az új magyar Külügyminisztériumban már ekkor érezhető fiatalítás, valamint az a tény, hogy a létrejövő új magyar külképviseletek szervezésekor és felállításakor nem számoltak a személyével, számára már nem ígér további diplomáciai karriert. Drasche-Lázár ezért nem várta meg „létszámtapasztási állományba” helyezését, hanem maga kérte – Wodianer Rezső rendkívüli követ és meghatalmazott miniszterrel együtt – nyugállományba helyezését. Erről az 1922. július 1-jei minisztertanácson adott tájékoztatást a kormány tagjainak a külügyminiszter

---

⁴² 1922. évi VI. törvénycikk a közsolgálati tisztviselők és egyéb alkalmazottak (nyugdíjasok, özvegyek és szülőtlén árvák) anyagi helyzetének javítása, valamint egyes állami bevételek fokozása tárgyában <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=7517>; Sáringer János: Adattár a magyar külügyi szolgálat történetéhez (1920-1944) A külügyi tárca költségvetése, a magyar külpolitika fő irányai és a külföldi szolgálat. Budapest, 2004. 18-21.

képviselőjében a kormányülésen jelen lévő gróf Ambrózy Lajos rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter.⁴³ Egyben arra kérte a minisztertanácsot, hogy az érintettek „nyugállományba helyezése tárgyában” a kormányzónak előterjesztést tegyen.⁴⁴ Ambrózy egyben azzal a javaslattal is élt a kormány felé, hogy „Drasche-Lázár Alfréd követnek sok évi hű és buzgó szolgálatainak elismerése jeléül a II. fizetési osztály jellegével való felruházása” iránt is intézkedjen az államfő.⁴⁵ Az előterjesztésben egyúttal diplomatikusan nyitva hagyta annak az eshetőségét, hogy a kormányzó a jövőben, a most nyugállományba vonulókat a külügyi szolgálatba esetlegesen visszahívhatta.⁴⁶ Az előterjesztést a minisztertanács egyhangúan fogadta el.

Drasche-Lázár Alfréd 1922-ben tehát távozott a külügyi-diplomáciai szolgálatból. Tekintettel arra, hogy visszaemlékezések nem maradtak fenn tőle, vagy ha írt is ilyent, az még lappang valahol, ma már nehéz lenne megállapítani, hogy sértődött, vagy esetleg a kötelező feladatok súlyától megkönnyebbülten tette-e ezt? Egy biztos. A politikától ugyan visszavonult, de a közszerepléstől egyáltalán nem.

Újra hódolhatott régi szenvedélyének, a szépirodalomnak. Novellák, regények tucatjait írta. Maradandót azonban nem alkotott. Munkáira a bírálatok folyamatos ösztöze zúdult, s az utókor irodalmi kritikája sem volt könyörületes hozzá.⁴⁷

Az üzleti életben viszont sokkal sikeresebbnek bizonyult Drasche-Lázár Alfréd. Minden bizonnyal őseinek sikeres vállalkozó szellemét örökölte. S bár eredetileg az állami hivatali pályát választotta, az üzleti világ mindig vonzotta. Már 1913-ban választmányi tagja lett a Fonciere Pesti Biztosító Intézetnek,⁴⁸ majd 1921-ben bevásztották a nagyjából magyar magántőkéből alapított, a drohobiczy (akkor Lengyelország) kőolajvidéken fekvő források kiaknázására szerveződött „Polonia Naphta Részvénytársaság” igazgatóságába.⁴⁹

A 20-as évek irodalmi kudarcai azonban arra készítették, hogy visszatérjen oda, ahol eddig sikeresen és eredményesen tevékenykedett. Az üzleti életbe, a vállalkozás világába. 1930-tól az Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Rt. (IBUSZ) elnökeként virágoztatta fel a céget, majd 1932-től testhezálló feladatot vállalva – talán az első világháború alatt viselt megbízatása iránti nosztalgiától is vezérelve – a budapesti napilapok szindikátusának igazgatójaként⁵⁰ lett a két világháború közötti Magyarország sikeres üzletembere.

Irodalomjegyzék

- Bölony József – Hubai László: Magyarország kormányai 1848–2004. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004.
- Cartledge, Bryan: The peace conferences of 1919–1923 and their aftermath Mihály Károlyi & István Bethlen. Haus Publishing Ltd, 2009.
- Cartledge, Bryan: Trianon egy angol szemével. Officina '96 Kiadó, Budapest, 2009.
- Győri Szabó Róbert: Magyarország 20. századi külpolitikája. Felsőoktatási jegyzet. Mirabal Oktatási és Szolgáltató Bt. Budapest, 2010.

---

⁴³ MOL K 27 (1922. 07. 01.) 190R/215.

⁴⁴ Uo.

⁴⁵ MOL K 27 (1922. 07. 01.) 190R/215.; MOL K 27 (1922. 07. 01.) 191R/215.

⁴⁶ MOL K 27 (1922. 07. 01.) 191R/215.

⁴⁷ Kovács Lajos (1992).

⁴⁸ MOL K 27 (1913. 05. 05-06.) 15R/160.

⁴⁹ MOL K 27 (1921. 07. 01.) 116R/120.; MOL K 27 (1921. 07. 01.) 117R/120.

⁵⁰ Kovács Lajos (1992).

- Harrer Ferenc: Egy magyar polgár élete. I. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest, 1968.
- Komjáthy Miklós: Az osztrák-magyar monarchia közös minisztertanácsa (kormányzattörténeti és irattani vázlat) Budapest, 1966.
- Komjáthy Miklós: Protokolle des Gemeinsamen Ministerrates der Österreichisch-Ungarischen Monarchie (1914–1918) Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 10. Budapest, 1966.
- Kovács Lajos: A miniszter író (Dorog szülötte: Drasche-Lázár Alfréd) In: Dorogi Füzetek 20. 1999.
- Kovács Lajos: Megkésve (és) fejtésre ítélve. Drasche-Lázár Alfréd, a romantika megcsalt unokája. In: Új Forrás. 1992/2. sz.
- Magyarország az első világháborúban. Főszerk. Szijj Jolán. Szerk. Ravasz István. PETIT REAL Könyvkiadó, Budapest, 2000.
- Nagy Ferenc – G. Vass István: Iratok a magyar külügyi szolgálat történetéhez, 1918–1945. Az iratokat válogatta, szerkesztette és jegyzetekkel ellátta: Pritz Pál. Budapest, 1994. 528. In: Levéltári Közlemények, 67. 1996/1–2. sz.
- Németh György: Ki volt Benárd Ágoston, a trianoni békeszerződés magyar aláírója? Magyar Nemzet Online, 2008. június 7.
- Pomogáts Béla: Nyolc évtized Trianon. <http://www.kortaronline.hu/0005/pomogats.htm>
- Pritz Pál: A magyar külügyminisztérium története a húszas évek első felében. In: Összehasonlító jogtörténet. Bolgár Elek-Emlékkönyv. Szerkesztette: Horváth Pál és Révész T. Mihály. Bp. 1983.
- Rainer Pál: A przeworski vasúti hídtól a trianoni palotáig, Trianontól Veszprémig: dr. vitéz szilvágyi Benárd Ágost veszprémi kapcsolatai. In: Veszprémi Szemle, 20. 2011. 1. sz.
- Romsics Ignác: A trianoni békeszerződés. Osiris Kiadó. Budapest, 2005.
- Romsics Ignác: A trianoni békeszerződés napján. <http://www.hunsor.se/trianon/trromsics.htm>
- Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Osiris Kiadó. Budapest, 2000.
- Sáringér János: Adattár a magyar külügyi szolgálat történetéhez (1920–1944). A külügyi tárca költségvetése, a magyar külpolitika fő irányai és a külföldi szolgálat. Budapest, 2004.
- Szabó Dániel: A nemzeti áldozatkészség szobra (Avagy fából vaskatona). Kultuszok és kultuszhelyek. Budapesti Negyed 3. (1994. tavasz)
- Székely Vera: A központi államigazgatás tisztségviselői a dualizmus korában 2. rész: M. Kir. Miniszterelnökség: A Király Személye Körüli M. Kir. Minisztérium: M. Kir. Belügyminisztérium. Forrástudományi segédletek 1. Budapest, 1980.
- Székely Vera: A központi államigazgatás tisztségviselői a dualizmus korában 3. rész: Magyar Királyi Pénzügyminisztérium. Forrástudományi segédletek 1. Budapest, 1985.
- Vizi László Tamás: A Magyar Távirati Iroda közleménye Benárd Ágost nyugalmazott miniszter népbírói ítéletéről (1948. október 7.). In: Közép-Európai Közlemények. Történészek, geográfusok és regionalisták folyóirata. V. évf. 2. sz. 2012/2. No. 17. Főszerkesztő: Dr. Gulyás László.
- Vizi László Tamás: A trianoni diktátum aláírója: a miniszter Benárd Ágoston. In: Közép-Európai Közlemények. Történészek, geográfusok és regionalisták folyóirata. III. évf. 3. sz. 2010/3. No. 10. Főszerkesztő: Dr. Gulyás László.
- Vizi László Tamás: Ki legyen az aláíró? Vita a minisztertanácsban a trianoni békediktátum aláíróinak személyéről. In: Közép-Európai Közlemények. Történészek, geográfusok és regionalisták folyóirata. III. évf. 4. sz. 2010/4. No. 11. Főszerkesztő: Dr. Gulyás László.